

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

Факультет географії, історії та туризму

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Приймальної комісії
ПВНЗ МЕНУ імені акад. С.Дем'янчука
Протокол № від "5" 24.05 2023 р.
Голова Приймальної комісії


Віталій ДЕМ'ЯНЧУК

**ПРОГРАМА
вступного фахового випробування**

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття ступеня магістра

Галузь знань: **01 Освіта / Педагогіка**

Спеціальність: **014.03 Середня освіта (Історія)**

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного екзамену на спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія) для здобуття ступеня магістр на основі НРК6 та НРК 7 містить основні й найбільш важливі з теоретичної та практичної точок зору питання з історії України і всесвітньої історії (Історія України: стародавня історія, середньовіччя, ранньомодерний або ранній новий час, модерний або новий час, новітня історія; всесвітня історія: від 1918 р. до початку ХХІ ст.) в обсязі відповідних курсів, які читаються за освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) та за спорідненими спеціальностями.

Мета фахового іспиту полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань та практичних навичок вступника, визначення рівня готовності до навчання для здобуття освітнього ступеня магістра із предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія), освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія та правознавство)».

Програму фахового іспиту складено на основі наступних нормативно-правових документів:

1. Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія та правознавство)» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія).

2. Положення про приймальну комісію Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука». Затверджено та введено в дію наказом ректора від 07.03.2023 р.

Результати фахового іспиту використовуватимуться під час формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників у межах ліцензованого обсягу.

На фаховий іспит виносяться питання з навчальних дисциплін, що охоплюють ключові розділи професійно-орієнтованої підготовки, знання яких необхідні для опанування змісту магістерської програми.

Фаховий іспит проводиться у формі письмових або онлайн тестів із використанням платформи дистанційного навчання MOODLE.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

з/п	Назва змістовних компонентів, тем
1	<p style="text-align: center;">ІСТОРІЯ УКРАЇНИ</p> <p>Вступ. Історія України як наука та навчальний предмет Предмет і завдання курсу «Історія України». Історія як наука. Методологічна і теоретична основа курсу «Історія України». Історичні джерела: типологія і характеристика. Періодизація історії України. Місце історії України у всесвітній історії. Історіографія історії України. Огляд навчальної літератури з курсу.</p> <p>Тема 1. Найдавніші племена і держави на території України Стародавня доба в історії України. Археологічні епохи на території України, їх характеристика. Доба привласнюючого господарства. Характеристика економічного, соціального і культурного життя первісної людини. «Неолітична революція», її зміст і наслідки для розвитку людського суспільства. Природно-господарські зони неолітичних культур: землеробсько-скотарська та мисливсько-рибальська. Трипільська культура (3,5-2,5 тис. років до н. е.) та її особливості. Релігійні уявлення та мистецькі уподобання трипільців. Археологічні культури епохи міді-бронзи. Скотарські племена Приазовсько-Північнопричорноморських степів України: походження, суспільний лад і духовна культура. Походження і розселення скіфів (VII-II ст. до н. е.). Утворення скіфської держави та її політична історія. Царські скіфи, скіфи-кочовики, скіфи-орачі та скіфи-землероби. Заняття і матеріальна культура. Соціальне життя. Характерні риси релігії та мистецтва. Скотарські племена сарматів у степах Північного Причорномор'я та Приазов'я (III ст. до н. е. – III ст. н. е.). Походження сарматів. Господарство та матеріальна культура. Суспільне життя та духовна культура сарматів. Причини утворення давньогрецьких колоній у Причорномор'ї. Типи причорноморських грецьких полісів. Найбільші міста-колонії: Ольвія, Херсонес, Пантікапей, Тіра. Утворення Боспорського царства.</p> <p>Тема 2. Східні слов'яни Проблема виникнення слов'янства та її висвітлення в історичній літературі. Велике переселення народів і зміна етнічної карти Євразії. Розселення слов'ян по теренах України. Венеди, анти і склавини. Письмові відомості про давніх слов'ян. Зарубинецька археологічна культура (III ст. до н. е. – I ст. н. е.). Східні, західні й південні слов'яни. Східні слов'яни: етнічні особливості, заняття, побут, суспільні відносини та духовне життя. Системи землеробства. Виникнення Києва та його консолідуюча роль у державотворчому процесі. Перші державні утворення у Середньому Подніпров'ї. Племінні-союзи полян, сіверян, дулібів, древлян, білих хорватів та ін. Відносини між слов'янськими племенами. Взаємини слов'ян з хозарами й норманами. Слов'яни і Візантія. Князь Кий. Перша давньоруська князівська династія. Становлення держави з центром у Києві. Князі Дір і Аскольд. Початок поширення християнства на Русі.</p> <p>Тема 3. Київська Русь Передумови утворення Київської Русі. Особливості державотворчого процесу у Східній Європі. Походження термінів «Русь», «Руська земля». Перетворення</p>

Києва на державний центр східнослов'янських племінних союзів. Теорії походження Київської Русі.

Геополітичне становище Київської Русі й зовнішня політика перших київських князів (Олег, Ігор, Ольга, Святослав). Зовнішньополітичні чинники централізації Київської держави. Внутрішня політика перших київських князів, процеси класотворення та соціально-реформаторська діяльність. Повстання древлян (945 р.). Війни з хозарами, болгарами, ясами (аланами) і касогами. Підкорення в'ятичів. Війни на Дунаї.

Міжусобна боротьба на Русі після смерті Святослава. Правління Володимира Великого. Завершення формування території Київської держави. Адміністративні реформи Володимира. Зовнішня політика держави, зміцнення її міжнародного авторитету. Передумови та причини прийняття християнства Київською державою. Хрещення Русі 988 р. Історичне значення запровадження християнства.

Господарське життя Київської держави. Розвиток сільського господарства, ремесла і торгівлі. Соціальна структура давньоруської держави в період найвищого піднесення. Характеристика аграрних відносин ранньофеодальної держави (вотчина, повинності селян, селянська громада, її соціально-економічні функції).

Міжусобна боротьба після смерті Володимира Великого. Ярослав Мудрий: внутрішня і зовнішня політика. Церковне життя. Міжнародне становище Київської Русі. Культурно-просвітницька діяльність Ярослава Мудрого. «Руська Правда» – перший звід давньоруського права.

Основні віхи формування давньоруського етносу: територія, мова, ментальність, духовне життя, побут. Походження і розвиток національної символіки. Усна народна творчість. Освіта і знання. Літописання. Література. Архітектура й образотворче мистецтво. Музика. Історичне значення Київської Русі.

Тема 4. Політична роздробленість Київської Русі. Галицька-Волинська держава

Київська держава за Ярославичів. Володимир Мономах і його боротьба за державну єдність Русі.

Причини державного відокремлення земель-князівств. Особливості економічного й політичного життя Київського, Чернігово-Сіверського, Переяславського, Галицького та Волинського князівств. Зруйнування Києва Андрієм Боголюбським.

Економічне і політичне зростання Галицького князівства. Внутрішня і зовнішня політика Ростиславичів. Ярослав Осмомисл. Протистояння польській і угорській експансії. Роман Мстиславич.

Утворення Галицько-Волинської держави. Початок князювання Данила Романовича в Галичі. Суспільно-політичний і адміністративний устрій. Виникнення і зростання міст. Міжнародна політика Данила Романовича, Відносини з Золотою Ордою.

Боротьба Русі проти монголо-татарської навали. Битва на річці Калці 1223 р. Розорення Галицько-Волинського князівства та інших земель. Світове значення боротьби русичів з монголо-татарською навалою.

Галицько-волинська земля за наступників Данила Романовича (князь Лев Данилович, король Юрій I Львович). Утворення Галицької митрополії. Занепад Галицько-Волинської держави.

Культура періоду роздробленості Русі (XII – перша половина XVI ст.).

Тема 5. Українські землі під владою Литви і Польщі

Політичні, економічні передумови утворення та правова основа Литовсько-

Руської держави. Встановлення влади литовських князів над Волинню, Чернігово-Сіверською землею, Поділлям, Київщиною та Переяславщиною. Особливості міжетнічних відносин у Великому князівстві Литовському, Руському та Жемантійському. Давньоруська мова та її статус.

Встановлення польської влади на Галичині. Зміна адміністративно-територіального устрою та системи органів державного управління. Становище русичів у польській державі.

Польська експансія на українські землі наприкінці XIV – XV ст. Креська унія 1385 р. Загарбання польською шляхтою Галичини (1387 р.). Боротьба проти наступу німецьких лицарів. Грюнвальдська битва. Великий князь литовський Вітовт і його політика. Зміни в соціально-економічному й політичному положенні русичів у Польсько-Литовській державі. Ліквідація удільних князівств. Спроби збереження української державності. Повстання М. Глинського 1508 р.

Зміцнення Московської держави та її боротьба з Великим князівством Литовським за Сіверську землю. Вхідження чернігово-сіверських земель до складу Московського царства. Напади татар і турків на українські землі.

Основні риси економічного життя українських земель у складі Литви і Польщі. Сільськогосподарське виробництво. Внутрішній і зовнішній ринок, орієнтація економіки українських земель. Фільварки. Сільська громада (копа). Початок закріпачення. Литовські статuti (1529, 1566, 1588 року). Розвиток міст. Магдебурзьке право. Ремесла і торгівля. Соціальне становище українського населення у складі Польсько-литовської держави. Міжетнічні взаємини у польсько-литовську добу. Національні й соціальні рухи на українських землях. Повстання під проводом Мухи та Борулі.

Умови розвитку культури русичів у польсько-литовській державі. Розвиток української мови. Усна народна творчість. Освіта й писемність. Літописання. Література. Розвиток науки. Архітектура і містобудування. Живопис. Художні ремесла. Побут.

Становище православної церкви у Великому князівстві Литовському та Польському королівстві. Відокремлення Московської митрополії від Київської, його історичні наслідки. Натиск католицизму. Полонізація. Релігійний гніт.

Тема 6. Українське козацтво як політична еліта українського народу

Причини, походження, джерела поповнення і час виникнення українського козацтва. Передумови створення регулярної військової організації козацтва. Козацька колонізація Причорноморських степів. Роль козацтва у захисті південних рубежів Великого князівства Литовського від турецько-татарських нападів.

Поява перших Січей. Дмитро Вишневецький та його діяльність в об'єднанні козацьких сил. Військове мистецтво, життя і побут січовиків. Молдавські походи Івана Підкови.

Військово-політична організація Запорозької Січі. Запорозька Січ як державно-політичне утворення. Місце Запоріжжя у тогочасній міжнародній політиці. Козацька символіка.

Тема 7. Політичне та соціально-економічне становище українських земель у складі Речі Посполитої (друга половина XVI – перша половина XVII ст.)

Люблінська унія 1569 р., утворення Речі Посполитої та його наслідки для України.

Соціально-економічний розвиток України. Зростання великого землеволодіння. Розвиток панщинно-фільваркового господарства. «Устава на волоки». Остаточне

закріпачення селянства. Колонізація Лівобережної України. Розвиток міст, ремесел і торгівлі. Магдебурзьке право. Поява підприємств мануфактурного типу.

Культурний розвиток українських земель наприкінці XVI – на початку XVII ст. Братський рух та його значення. Львівське, Київське, Луцьке братства, їх діяльність. Церковне життя. Берестейська унія 1596 р. та її значення.

Тема 8. Зростання козацтва у другій половині XVI ст. Козацькі повстання

Посилення соціального і національно-релігійного гніту в Україні. Урядова політика щодо козаків. Виникнення реєстрового козацтва.

Формування суспільно-політичного устрою Запорізької Січі. Козацька адміністрація. Старшина, заможні козаки, козацька голота (сірома). Козацькі ради. Господарство, побут, звичай козаків. Військове мистецтво. Духовний світ українського козацтва.

Передумови розгортання національно-визвольної боротьби. Козацьке повстання Кшиштофа Косинського (1591-1593 рр.). Козацька війна під проводом Северина Наливайка. Показання українського селянства.

Турецько-татарські набіги на Україну та їх наслідки. Козацтво як захисник українського народу. Гетьман Самійло Кішка. Походи козаків на Молдавію, Лівонію, на Московське царство. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний, його політична, військова та просвітницька діяльність. Хотинська війна 1620-1621 рр.

Розгортання народної боротьби за національне визволення. Повстання під проводом М. Жмайла (1625 р.). Гетьман М. Дорошенко та його походи на Крим. Повстання Т. Федоровича (Трясила) (1630-1631 рр.). Іван Сулима. Статті для заспокоєння руського народу (1633 р.). «Доба золотого спокою». Зруйнування Кодака. Козацькі повстання 20-30-х років XVII ст. «Ординація Війська Запорозького реєстрового» (1638 р.).

Тема 9. Перша українська національна революція (визвольна війна українського народу середини XVII ст.)

Політичні, соціально-економічні, національно-релігійні й психологічні причини революції. Рушійні сили і характер революції. Проблема її типології, хронологічних меж і періодизації.

Підготовка і початок козацького повстання під проводом Б. Хмельницького. Битви під Жовтими Водами і Корсунем. Зародження ідеї автономізму.

Розгортання національно-визвольної і соціальної боротьби в 1648-1649 рр. Зборівський мир. Битва під Пилявцями. Похід на Галичину. Облога Львова і Замостя. Зборівський мирний договір, козацька автономія у межах Речі Посполитої.

Внутрішня і зовнішня політика українського уряду Війська Запорозького. Формування державних інституцій. Територія та кордони української автономії. Державна символіка. Створення української армії. Українські полководці – сподвижники Б. Хмельницького. Економічна і соціальна політика. Зовнішньополітична діяльність Б. Хмельницького.

Молдавський похід Б. Хмельницького. Берестецька битва 1651 р. Білоцерківський мирний договір 1651 р. та його умови. Битви під Батогом і Жванцем. Жванецька угода.

Відносини між Гетьманщиною і Московським царством. Переяславська рада 1654 р. і укладення українсько-російської міждержавної угоди. Березневі статті 1654 р.: зміст, ставлення до них різних верств суспільства і церкви, оцінка в історіографії.

Ліквідація старого державного ладу і зародження української козацької держави,

її територія і адміністративно-територіальний устрій. Поділ на суспільні групи-стани. Соціальний аспект визвольної війни. Органи влади. Господарсько-фінансова політика. Дипломатична діяльність. Збройні сили.

Осінь-зимові кампанії 1654-1655 рр. та її трагічні наслідки для козацької України. Битва під Охматовом 1655 р. Облога Львова та битва під Городком. Боротьба уряду за возз'єднання Західної України. Участь українських військ у боях у Білорусії та Литві. Дії корпусу А. Ждановича в Галичині та Польщі. Віленське перемир'я 1656 р. Встановлення спадкоємного гетьманату. Зміна зовнішньополітичної орієнтації Б. Хмельницького. Підготовка українсько-шведського військово-політичного союзу. Смерть Б. Хмельницького. Б. Хмельницький – державний, політичний діяч і воєначальник.

Тема 10. Українська козацька держава (друга половина XVII- XVIII ст.)

Становище України після смерті Б. Хмельницького. Ліквідація спадкоємного гетьманату. Основні напрямки політики І. Виговського. Розбудова Української держави. Корсунський договір 1657 р. між Гетьманщиною і Швецією. Полтавська трагедія. Зближення з Річчю Посполитою. Галицький договір 1658 р. Наступ Російського царства на Україну. Конотопська битва 1659 р. Кінець гетьманства І. Виговського та його наслідки для України.

Гетьманство Ю. Хмельницького. Переяславські статті 1659 р. Чуднівська кампанія. Поділ українських земель на Лівобережну і Правобережну Україну. Чорна рада. Гетьмани П. Тетеря та І. Брюховецький. Україна у політичних планах Росії, Польщі, Туреччини.

Посилення впливу московського уряду на політику Української держави. Андрусівське перемир'я 1667 р. Зміна зовнішньополітичного курсу І. Брюховецького.

Епоха «Великої руїни» на Правобережжі. Гетьман П. Дорошенко та державницький напрям його діяльності. Бучацький мирний договір 1672 р. Причини краху політики П. Дорошенка та його зречення гетьманства. Друге гетьманування Ю. Хмельницького. Чигиринські походи 1677, 1678 року. Бахчисарайська угода. «Вічний мир» і остаточне закріплення поділу України. Занепад Правобережної України.

Соціально-економічні наслідки визвольної війни. Зміна соціального та національного складу населення. Форми землеволодіння. Розвиток сільського господарства. Цехове ремесло та промисли. Переорієнтація напрямів зовнішньої та внутрішньої торгівлі. Адміністративно-політичний устрій Лівобережної України і Слобожанщини.

Наступ на політичну автономію України. Обрання гетьманом І. Мазепи. Коломацькі статті 1687 р. Основні напрямки економічної, соціальної, зовнішньоекономічної та культурно-просвітницької діяльності І. Мазепи. Зміцнення влади козацької старшини.

Україна на початку Північної війни. Таємна дипломатія І. Мазепи. Перехід І. Мазепи на бік Карла XII та наслідки цієї акції для України.

Обрання гетьманом І. Скоропадського. Воєнні дії взимку 1708-1709 рр. Полтавська битва. Смерть І. Мазепи, його місце і роль в українському національно-визвольному русі.

Обрання гетьманом України (в еміграції) П. Орлика. Розробка й прийняття «Пактів і Конституції прав і вольностей Війська Запорозького». Історичне значення діяльності П. Орлика.

Інкорпораційна політика царизму. Гетьман І. Скоропадський. Решетилівські статті 1709 р. Заходи Петра I щодо обмеження державних прав України та русифікації її населення. Утворення 1-ї Малоросійської колегії, її завдання і

функції. Правління наказного гетьмана П. Полуботка. Боротьба козацької старшини за відновлення державних прав України. Зміцнення української державності за гетьманування Д. Апостола. «Решительні пункти» 1728 р. Заснування Нової Січі. Діяльність гетьманського уряду.

Доля запорожців після Полтавської битви. Олешківська Січ. Заснування Нової Січі. Стосунки імперського уряду і Січі. Створення військових поселень. Нова Сербія і Слов'яносербія.

Тимчасове відновлення гетьманського правління. Кирило Розумовський. Посилення антиукраїнської політики за Катерини II. Скасування козацького устрою на Слобожанщині (1785 р.). Остаточна ліквідація гетьманства і створення 2-ї Малоросійської колегії. Політика П. Рум'янцева-Задунайського в Лівобережній Україні. Зруйнування Запорозької Січі (1785 р.). Російський уряд і козацька старшина. Кошовий отаман П. Калнишевський. Переселення запорожців. Заснування Задунайської Січі. Розселення козаків на Кубані і Дону. Скасування військового й адміністративного устрою Лівобережної України.

Культура України XVII – початку XVIII ст. Освіта й книгодрукування. Київська академія. Відкриття друкарень. Наука. Розвиток медицини й математики. Г. Сковорода. Літописи С. Величка і Г. Граб'янки.

Література й усна народна творчість. І. Котляревський та його «Енеїда». Театр і музика. М. Березовський, А. Ведель, Д. Бортнянський.

Архітектура. Українське бароко. Живопис. Д. Левицький, В. Боровиковський.

Побут, звичаї і культура запорожців. Місце церкви в духовному житті козаків. Система навчання і виховання молоді. Січова школа.

Тема 11. Соціально-економічне становище українських земель у другій половині XVIII ст. Національно-визвольна й антикріпосницька боротьба українського народу у XVIII ст.

Завершення процесу утвердження феодальної земельної власності на Правобережжі. Поширення магнатського землеволодіння і панщини. Розвиток міст, ремесел і торгівлі. Промислове виробництво. Адміністративно-територіальний устрій земель.

Економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії. Зміни в сільському господарстві й аграрних відносинах. Розвиток тваринництва. Формування нових економічних відносин у сільському господарстві. Форми власності на землю. Зростання земельної власності дідичів, козацької старшини, духовенства. Панщина та інші феодальні повинності. Запровадження кріпацтва на Лівобережній Україні. Поширення кріпосного права на південноукраїнські землі (1796 р.).

Зрушення у промисловому виробництві. Товарне виробництво. Поширення найманої праці. Формування національного ринку. Розвиток внутрішньої торгівлі й товарно-грошових відносин. Зміцнення економічних зв'язків між господарськими районами України. Зовнішня торгівля. Українські міста та їх правове становище.

Україна в системі всеросійського ринку. Негативні й позитивні наслідки створення єдиного господарського комплексу Російської імперії.

Форми народного протесту проти відновлення національного і соціального визиску. «Шукання козацтва». Виступ селян і козаків у с. Кліщинцях (1767-1770 рр.). Рух під керівництвом С. Гаркуші. Повстання в с. Турбаях. Посилення національного і соціального гноблення на Правобережжі та в західноукраїнських землях. Гайдамацький рух, його характер і рушійні сили. Повстання 1734 р. під проводом Верлана. Гайдамацьке повстання 1750 р. Опришківський рух. О. Довбуш, В. Баюрак, І. Бойчук. Коліївщина та її історичне значення.

Тема 12. Соціально-економічний розвиток українських земель та антикріпосницька боротьба у першій половині XIX ст.

Інтеграція територіальних надбань Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII ст. Адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ українських земель у складі іноземних держав. Демографічні показники й етнічний склад населення українських земель. Національне та соціальне становище українського населення.

Адміністративно-територіальний устрій та населення західноукраїнських земель. Колоніальна політика австрійського уряду. Реформи Марії-Терезії та Йосифа II, їхня роль у розвитку економічного й суспільного життя Галичини та Буковини.

Україна в російсько-турецькій війні 1806-1812 рр. Бухарестський мирний договір та його наслідки для України. Участь українського населення у російсько-французькій війні 1812 р. Утворення Азовського козацького війська.

Функціонування поміщицького господарства на українських землях. Становище селянства. Закріпачення селян Південної України (1796 р.). Урочна система виконання панщини. Військові поселення. Поширення ринкових відносин. Товаризація поміщицького господарства. Машина і вільнонаймана праця. Розшарування селян і руйнування селянської общини. Місячина. Орендування поміщицьких земель. Дрібні селянські промисли, чумакування й візникування.

Початок промислового перевороту. Південна Україна: характеристика економічного розвитку, галузева спеціалізація, характер виробничих відносин у сільському господарстві та промисловості. Зародження фабрично-заводського виробництва. Розвиток промисловості. Шляхи і транспорт. Міста. Зростання морських портів. Розвиток внутрішньої торгівлі. Місце України в зовнішній торгівлі Російської імперії.

Національний і соціальний гніт на українських землях. Форми й характер протесту українського населення. Виступ бузьких козаків (1817 р.). Повстання чугуївських вільнонайманих поселенців на Харківщині (1819 р.). Селянські рухи на Дону і в Південній Україні (1818-1820 рр.). Шебелинське повстання 1829 р. Селянські виступи під проводом Устима Кармелюка (1813-1835 рр.) на Поділлі і Волині.

Криза феодальних відносин у Західній Україні. Форми антикріпосницької боротьби. Рух опришків. Революційний рух на західноукраїнських землях, селянські виступи в Галичині, на Буковині (Л. Кобилиця), у Закарпатті («холерні бунти»).

Поширення декабристського руху в Україні. «Союз благоденства». Створення «Південного товариства» і «Товариства об'єднаних слов'ян».

Національна ідея в суспільно-політичному русі першої половини XIX ст. Створення Кирило-Мефодіївського братства. М. Костомаров, П. Куліш, М. Гулак, В. Білозерський – засновники організації Т. Шевченко – суспільно-політичний діяч, його участь у братстві. Значення діяльності кирило-мефодіївців у розвитку українського національного руху.

Тема 13. Економічний розвиток українських земель на рубежі XIX-XX ст.

Особливості соціально-економічного розвитку українських земель напередодні реформи 1861 р. Основні законодавчі акти аграрної реформи в Україні, її специфіка та наслідки.

Адміністративне реформування у другій половині XIX ст. (судова, земська, військова, шкільна, цензурна, фінансова реформи та реформа міського самоврядування). Вплив реформ 60 -70-х років на соціально-економічний і політичний розвиток України.

Надніпрянська Україна в пореформений період. Початок капіталістичної

індустріалізації в Україні. Особливості й перебіг промислового перевороту. Політика протекціонізму. Залучення іноземних капіталів. Створення великої фабрично-заводської індустрії. Перетворення України на головну вугільно-металургійну базу Російської імперії. Провідні галузі промисловості України. Спеціалізація промислових районів. Розвиток транспорту. Розширення внутрішнього ринку. Торгівля.

Аграрні відносини в Наддніпрянській Україні. Залишки кріпацтва. Поєднання відробіткової та вільнонайманої системи. Розвиток товарного рільництва та тваринництва. Застосування машин у сільському господарстві. Соціальне розшарування селянства.

Особливості економічного розвитку західноукраїнських земель. Формування промислового сектора в Західній Україні. Розвиток Дрогобицько-Бориславського нафтового району. Галузі промисловості. Проблеми у сільськогосподарському секторі. Початок трудової еміграції. Кооперативний рух.

Тема 14. Українська культура на хвилі національного відродження

Національна політика царизму в Україні. Виникнення громад та їх культурно-освітня діяльність наприкінці 50 – на початку 60-х років XIX ст. Перший український журнал «Основа». Недільні школи. Валуєвський циркуляр 1863 р. Відновлення громадівського руху на початку 70-х років XIX ст. Південно-західний відділ Російського географічного товариства, «Київський телеграф». Заборона української мови. Емський указ 1876 р. і переслідування українофілів. Діяльність М. Драгоманова. Молоді громади. Братство тарасівців. Заснування громадсько-політичного об'єднання «Загальна українська організація».

Народницький рух в Україні.

Суспільно-політичний рух в західноукраїнських землях після революції 1848-1849 рр. «Москвофіли». Рух народовців у Галичині, на Буковині та в Закарпатті. Заснування і діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта», Літературного товариства ім. Т. Шевченка (з 1892 р. – Наукове товариство ім. Т. Шевченка). І. Франко, М. Павлик, О. Терлецький та радикальний рух у Галичині. Створення політичної організації народовців. Народна рада. Виникнення і діяльність радикальної партії. Проголошення ідеї політичної незалежності України. Ю. Бачинський. Наукова і політична діяльність М. Грушевського в Галичині. Утворення УНДП та УСДП.

Робітничий і селянський рух на українських землях.

Освіта. Відкриття вищих і середніх навчальних закладів у містах України в першій половині XIX ст. Університети України. Наука. Видатні українські вчені: ботанік М. Максимович, математики Т. Осиповський і М. Остроградський.

Література і фольклор. Т. Шевченко, І. Котляревський, ГІ. Куліш, Г. Квітка-Основ'яненко, П. Гулак-Артемівський, Є. Гребінка, Леся Українка, П. Мирний, І. Франко. Розвиток української драматургії: І. Карпенко-Карий, М. Кропивницький, М. Старицький. Музичний фольклор кобзарів. Архітектура. Музика. Живопис: А. Куїнджі, М. Пимоненко.

Тема 15. Соціально-економічні, політичні, етнокультурні причини другої української революції

Соціально-економічне становище українських земель Росії. Концентрація виробництва та його монополізація. Економічна криза 1900-1903 рр. Погіршення становища робітників і селянства України. Страйки та демонстрації 1901-1903 рр. Повстання селян на Полтавщині та Харківщині (1902 р.). Студентські виступи.

Зародження українського націоналістичного руху. «Десять заповідей» М. Міхновського. Створення і діяльність українських політичних партій – РУП,

УНП, УДП, УРП, УСДС, УСДРП. Дві течії української політичної думки: незалежницька та автономістська.

Боротьба українців Галичини за адміністративні реформи краю, заснування українського університету та загальне виборче право. Курс на політичну автономію у складі Австро-Угорщини. Національні та спортивні організації «Соколи» та «Січі». Митрополит А. Шептицький та його роль у піднесенні національного життя в Західній Україні. Москвофільство та національний рух.

Україна в роки першої російської революції 1905-1907 рр. Робітничо-селянський рух. Повстання на панцернику «Потьомкін». Виникнення Рад робітничих депутатів і створення профспілок. Севастопольське збройне повстання (П.Шмідт). Повстання саперів у Києві (Б. Жаданівський). Збройні повстання в Харкові, Олександрівську та Донбасі.

Піднесення українського національного руху. Поява масових періодичних видань – «Хлібороб», «Громадська думка», «Рада», «Україна». Культурно-освітні товариства «Просвіти». Діяльність української громади у I та II Державних думах.

Червневий переворот. Земельна реформа П. Столипіна та її економічні і політичні наслідки для України.

Діяльність українських партій і організацій у післяреволюційну добу. Робітничий і селянський рух. Українське питання в Державній думі.

Закриття «Просвіт». Товариство українських поступовців. Столипінський циркуляр 1910 р. про заборону українських національних товариств, клубів, видання української періодики.

Україна у Першій світовій війні. Военні дії на території України. Україна в планах Антанти і Троїстого союзу. Заснування Головної української ради у Львові. Створення Союзу визволення України (В. Дорошенко, Д. Донцов, А.Жук, А. Меленевський): політична платформа і практична діяльність. Формування легіону Січових стрільців. Легіон УСС. Створення Загальної української ради. Національний рух у Наддніпрянщині. Поглиблення економічної й політичної кризи в Російській імперії, загострення національного питання в Україні.

Розвиток культури. Освіта і наука. Український театр. Зародження українського художнього кіно. Посилення громадського інтересу до українського фольклору.

Тема 16. Українська революція та її особливості

Російська лютнева буржуазно-демократична революція та її вплив на розвиток суспільного руху в Україні. Відродження національних громадсько-політичних організацій. Утворення Української Центральної Ради (20 березня 1917 р.): партійний склад, політична програма. М. Грушевський та В. Винниченко. М.Міхновський. Утворення «Вільного козацтва».

Політичні партії в боротьбі за електорат. Всеукраїнський національний Конгрес (7-8 квітня 1917 р.). Перевибори Центральної Ради. 2-й Всеукраїнський військовий з'їзд. I Універсал Центральної Ради. Створення Генерального секретаріату – уряду автономної України. Проголошення автономії. II Універсал Центральної Ради. Липнева політична криза в Росії. Збройний виступ самостійників та їхня поразка.

Пожвавлення шовіністичних настроїв в Україні. Послаблення позицій Центральної Ради. Більшовизація Рад. Відносини Центральної Ради та Тимчасового уряду. «Демократична нарада» і позиція Центральної Ради. З'їзд народів у Києві.

Спроби більшовиків захопити владу в Україні. Встановлення контролю Центральної Ради над Києвом. III Універсал Центральної Ради: проголошення Української Народної Республіки 7 листопада 1917 р. Внутрішня і зовнішня

політика уряду УНР.

Причини війни Радянської Росії та УНР. Харківський з'їзд Рад: проголошення радянської влади в Україні. Перший радянський уряд України. Похід радянських військ на Київ. Бій під Крутами. Повстання робітників заводу «Арсенал».

Початок переговорів у Бресті. Визнання УНР державами Троїстого Союзу. Брестський мирний договір. IV Універсал Центральної Ради 9 (22) січня 1918 р.: проголошення незалежності України.

Радянізація України. Червоний терор. Донецько-Криворізька, Таврійська. Одеська і Донська республіки, їх статус. Наростання антибільшовицького руху.

Тема 17. Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918-1920 рр.)

Німецько-австрійська окупація України. Падіння радянської влади в Україні.

Прийняття Конституції УНР. Криза Центральної Ради навесні 1918р. Гетьманський переворот.

Українська держава гетьмана П. Скоропадського: внутрішня політика, зовнішньополітичний курс, національно-культурне будівництво.

Українські соціалістичні партії в опозиції. Створення Українського національного союзу. Селянські повстання (літо-осінь 1918 р.). Анархоповстанський рух. Н. Махно.

Боротьба за відновлення УНР. Директорія та її політичний курс. Антигетьманське повстання. С. Петлюра. Трудовий конгрес. Отаманщина. Більшовицька агресія проти Директорії. Інтервенція Антанти на півдні України. Партизансько-повстанська війна проти окупантів. Відставка В. Винниченка та В. Чехівського.

Посилення націонал-комуністичних настроїв. Директорія і махновський рух. Розклад армії УНР. Єврейські погроми. Успіхи Радянської Росії у війні проти УНР. Причини поразки Директорії.

Революційні події 1918 р. на західноукраїнських землях. Політичні партії Східної Галичини. Повстання 1 листопада 1918 р. у Львові. Проголошення ЗУНР. Є.Петрушевич – президент ЗУНР. «Акт злуки» УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р. – День соборності України. Соціально-економічні перетворення в ЗУНР. Початок польсько-української війни. Створення Української Галицької армії. Дипломатична діяльність уряду ЗУНР. Причини поразки державотворчого процесу в Західній Україні. Окупація Північної Буковини, Бессарабії та Закарпаття іноземними військами. Визвольний рух.

Багатовладдя в Україні. Формування більшовицького режиму в Україні та його політичний курс у 1919 р. Червоний терор 1919 р., його масштаби й наслідки. Націоналізація промисловості. Аграрна реформа. Продовольча диктатура, її суть. Антибільшовицький рух в Україні та його соціальна платформа. Повстання Григор'єва, Махна та ін. Диференціація українських соціалістичних партій. Націонал-комуністи.

Боротьба українських військ проти Денікіна, Польщі та Радянської Росії. «Трикутник смерті».

Денікінський режим. Махновський рух у денікінському тилу. Контрнаступ радянських військ і поразка Денікіна.

Відновлення більшовицького режиму. Визнання радянським керівництвом незалежності України. Всеукрревком. Х. Раковський. III Всеукраїнський з'їзд Рад.

Перша радянська конституція України. Політика більшовиків в Україні у 1919 р.

Радянсько-польська війна та Україна. Ризький мирний договір та його умови.

Поразка врангелівського наступу на Україну. Червоний терор у Криму. Розгром

махновщини. Утвердження радянської влади на більшості українських земель. Основні уроки української національної революції.

Тема 18. Українська РСР в умовах нової економічної політики (1920-1928 рр.)

Міжнародне, політичне, соціальне-економічне становище Української СРР на початку 20-х років ХХ ст. Перехід до нової економічної політики, її суть та особливості запровадження в Україні. Неп у промисловості. Суть господарського розрахунку. Трестування промисловості. Проблема безробіття. Перші наслідки відбудовного процесу.

Причини і масштаби голоду 1921-1922 рр. в Україні. Діяльність закордонних і радянських організацій допомоги голодуючим.

Державний статус України в 1921-1922 рр. Юридичне оформлення Союзу РСР.

Система реальної влади в Україні. РКП(б) і КП(б)У. Природа радянського тоталітарного режиму, роль у ньому профспілок, комнезамів, комсомолу, ставлення до інтелігенції. Феномен «націонал-ухильництва». Партійні дискусії щодо майбутнього курсу соціально-економічної політики. «Криза непу». «Ножиці цін». Хлібозаготівельні кризи.

Політика більшовиків у царині культури. «Українізація» (коренізація), її суть і мета. Г. Гринько, О. Шумський. М. Скрипник.

Ліквідація неписьменності та її підсумки. Створення загальноукраїнської системи початкової освіти. Література і мистецтво. Українське національне відродження в літературі. М. Куліш, Є. Плужник, М. Рильський, І. Багрянний, У. Самчук та ін. Літературно-художні об'єднання. Літературна дискусія 1925-1928 рр. М. Хвильовий. Образотворче мистецтво. Кінематограф. О. Довженко. Підсумки розвитку культури України в 20-ті роки ХХ ст.

Релігійне життя в Україні. Виникнення Української автокефальної православної церкви (УАПЦ).

Тема 19. Радянська модернізація України

Завершення внутріпартійної боротьби в ЦК ВКП(б) і утвердження одноособової диктатури Й. Сталіна. Згорання непу. Курс на «розгорнуте будівництво соціалізму по всьому фронту».

Форсована індустріалізація. Відмова від економічних методів регулювання господарського життя і перехід до командної економіки. Централізація управління промисловістю. «Штурмівщина». Виробниче змагання. Ізотовський рух. Стахановський рух. Досягнення і прорахунки перших п'ятирічок. Життєвий рівень народу України. Репресії проти робітників і службовців. Промисловість України напередодні Другої світової війни. Перетворення республіки на промислово-аграрний регіон СРСР.

Хлібозаготівельна криза 1928-1929 рр. Перехід до суцільної колективізації. «Соціалістичне змагання» і репресії проти противників колективізації. Самознищення селянських господарств. Еволюція ставлення радянської влади до заможного селянства. «Ліквідація куркульства як класу» та її історичне значення. Доля репресованих селян. Передумови голодомору 1932-1933 рр. «Закон про п'ять колосків». «Хлібозаготівлі» та їх реквізиційний характер. Комісія Молотова в Україні. Масштаби смертності. Наслідки голодомору. Демографічні втрати України. Заходи щодо зміцнення колгоспів. Завершення колективізації та її наслідки для України.

Модернізація України і зміни соціального складу населення. Формування прошарку партійно-державної та господарської номенклатури. Конституція УСРР 1937 р. Монопольне становище ВКП(б) у суспільстві. Утвердження

тоталітарного режиму в Україні. Зростання культу особи Сталіна. Репресії в Україні. Судові політичні процеси 30-х років ХХ ст. «Шахтинська справа», СВУ та масові репресії як методи внутрішньої політики в період тоталітаризму. Чистка партії. Ідеологія на службі терору. Соціально-психологічні наслідки терору. Труднощі і суперечності розвитку освіти в 30-ті роки ХХ ст. Згорання політики українізації. Політизація шкільного життя.

Особливості діяльності вищої школи в 30-ті роки ХХ ст. Розширення мережі вузів, відновлення роботи університетів. Діяльність Академії наук України. О. Богомолець, О. Патон, М. Стражеско, Л. Ландау та ін. Вплив сталінщини на розвиток науки.

Русифікація і звуження сфери використання української і національних мов. Національно-культурна політика державної партії в УРСР 30-х років ХХ ст. Боротьба з «буржуазним націоналізмом» і «націонал-ухильництвом». Здобутки і трагічні сторінки літератури і мистецтва. «Розстріляне відродження».

Антицерковна політика. Ліквідація УАПЦ.

Тема 20. Західноукраїнські землі в 1920-1939 рр.

Українські землі в складі Польщі. Правовий статус Східної Галичини та північно-західних земель. Денаціоналізація українського населення. Іноземна колонізація. Еміграція та її масштаби. Спроби західних українців створити економічну противагу іноземному капіталу. Кооперація. Аграрні відносини й аграрні реформи. Створення УВО та її діяльність. Репресії властей. «Пацифікація».

Політичні партії у Східній Галичині. Українське національно-демократичне об'єднання. Радикальна партія. Компартія Західної України (КПЗУ) та її розпуск. Утворення Організації українських націоналістів (ОУН). Є. Коновалець. Діяльність ОУН. Варшавський та Львівський процеси. С. Бандера. Інтегральний націоналізм. Д. Донцов. Український монархізм В. Липинського.

Українські землі в складі Румунії. Анексія українських земель Румунією. Антиукраїнська політика румунського уряду. Татарбунарське повстання. Політичні партії на українських землях. «Організація Визволення». Українська національна партія. Радикальні націоналістичні групи.

Закарпаття в складі Чехословаччини. Український національно-культурний рух. Особливості політичної боротьби в Закарпатті. Русофільство. Русинство. Українофільська течія. Надання автономії Карпатській Україні. Створення Карпатської Січі. Проголошення незалежності Карпатської України. А. Волошин. Втримання угорських військ у Закарпатті.

Тема 21. Україна під час Другої світової війни

Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецький пакт про ненапад. Початок Другої світової війни. Вступ Червоної Армії на територію Західної України та її включення до складу СРСР. Анексія Радянським Союзом Бессарабії та Північної Буковини. Встановлення німецької окупаційної влади, на Лемківщині, Підляшші та Холмщині. Радянізація західних областей України.

Напад Німеччини на СРСР. Україна в планах «блискавичної війни». Воєнно-мобілізаційні акції радянського уряду. Оборонні бої (літо-осінь 1941 р.). Оборона Києва. Стратегічні прорахунки радянського командування. Поразка Південно-Західного фронту. Героїчна оборона Севастополя й Одеси.

Розчленування України. Нацистський «новий порядок». Окупаційна політика. Трагедія Бабиного Яру. Економічне пограбування України.

Антифашистський рух в Україні та його дві течії. Радянське підпілля та партизанський рух 1941-1942 рр. ОУН на початку війни. «Акт проголошення

відновлення Української держави» 30 червня 1941 р. Арешт українського уряду на чолі з Я. Стецьком й С. Бандерою. Оунівське підпілля 1941-1942 рр.

Контрнаступ радянських військ у 1943 р. Перемога під Сталінградом. Курська битва, наступ на Лівобережжі, визволення Донбасу. «Східний вал». Визволення Києва. Антигітлерівська боротьба в тилу. Створення Української повстанської армії (УПА). Політична еволюція ОУН-УПА та їх збройна боротьба у 1943 р.

Український народ та його героїчна праця в тилу задля перемоги.

Січнево-лютевий наступ 1944 р. Корсунь-Шевченківська битва. Весняний наступ на Українських фронтах. Кримська наступальна операція. Примусове виселення з Криму татар, вірмен, греків. Очищення території України від окупаційних військ. ОУН-УПА на завершальному етапі боротьби з гітлерівцями. Початок антирадянської боротьби. Репресії радянських властей у Західній Україні.

Демографічні, політичні, економічні й культурні втрати України в роки війни.

Тема 22. УРСР на шляху післявоєнної відбудови та десталінізації (1945-1964 рр.)

Адміністративно-територіальні зміни в УРСР після війни. Внутрішньополітичне та економічне становище республіки. УРСР – співзасновниця ООН, інших міжнародних організацій.

Особливості відбудови промисловості. Відновлення довоєнної структури промисловості. Голод 1946-1947 рр., його причини, масштаби, наслідки. Проблеми відбудови сільського господарства. Грошова реформа та її наслідки. Ліквідація карткової системи.

Радянізація Західної України, формування органів місцевої влади. Колективізація західноукраїнського села. Львівський церковний собор 1946 р. і ліквідація Української греко-католицької церкви (УГКЦ) та об'єднання з РПЦ. Масові репресії та депортації населення. Операція «Вісла». Придушення збройного опору ОУН-УПА.

Політична боротьба в Україні після смерті Й. Сталіна. Початок десталінізації в Україні. Реабілітації першої половини 50-х років ХХ ст. Передача Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа.

Відбудова системи народної освіти. Запровадження обов'язкової семирічної освіти.

Наука і культура. Боротьба з «космополітизмом».

ХХ з'їзд КПРС та Україна. Початок політичних реабілітацій. Аграрна політика кінця 50-х – першої половини 60-х років ХХ ст. Реформи М. Хрущова, їх суперечливий і непослідовний характер, загальна спрямованість і значення.

Прихід до влади Л. Брежнєва і поглиблення засилля партії. Поступ науково-технічної революції. Галузеві диспропорції у промисловості й сільському господарстві, їх негативні наслідки.

Ідеологізація культурного життя. Курс на «зближення і злиття націй» та посилення русифікації. Науково-технічна революція і наука в Україні. Десталінізація і поживлення культурного життя в республіці. «Відлига» в українській літературі. «Шістдесятники». В. Симоненко, Л. Костенко, І. Світличний, І. Драч, Є. Гуцало та ін.

Причини появи й особливості дисидентського руху в Україні. Українська робітничо-селянська спілка Л. Лук'яненка. «Інтернаціоналізм чи русифікація?» І. Дзюби. Репресії проти дисидентів і значення їхньої діяльності.

Тема 23. Загострення кризи радянської системи і Україна (1965-1985 рр.)

Реформи середини 60-х років ХХ ст., їх згорання консерваторами в партійно-

державному керівництві. Деформації в структурі економіки України. Наростання економічної кризи. Перетворення України на зону екологічного лиха. Занепад колгоспно-радгоспної системи. Стан науки та її вплив на виробництво.

Конституція УРСР 1978 р. П. Шелест і зміщення його з посади першого секретаря ЦК КПУ. Україна в єдиному народногосподарському комплексі СРСР за часів В. Щербицького.

Наростання кризових явищ у культурі. Суперечливі тенденції у мистецькому житті. Театр. Українське «поетичне кіно». І. Миколайчук, Ю. Ілленко, Л. Осика, С. Параджанов. Скульптура й живопис.

Причини опозиційного руху в радянській Україні. Протести інтелігенції проти арештів правозахисників. Форми діяльності дисидентів. Утворення Української Гельсінської спілки (УГС): мета і форми діяльності. М. Руденко, Л. Лук'яненко, С. Караванський, О. Мешко та ін.

Причини існування релігійного дисидентства. Боротьба за легалізацію Української греко-католицької церкви (УГКЦ). Й. Тереля. Борець за права православних віруючих В. Романюк. Дисиденти – парафіяни протестантських церков.

Історичне значення опозиційного руху.

Тема 24. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежної України

Зміни вищого партійно-державного керівництва після смерті Л. Брежнєва. М. Горбачов і пошуки шляхів виходу з кризи. Спроби оздоровлення суспільно-політичного життя. Погіршення економічної ситуації в Україні в другій половині 80-х років ХХ ст. Чорнобильська катастрофа. Недієздатність колгоспно-радгоспної системи. Зростання інфляції та дефіциту державного бюджету. Скорочення обсягів суспільного виробництва. Зменшення національного доходу України.

Зростання політичної активності суспільства. «Гласність». Створення нових громадських об'єднань. Відновлення Української Гельсінської спілки. Політичні клуби. Початок формування Народного руху. Багатопартійність в Україні. Вибори до Верховної Ради УРСР 1990 р. Декларація про державний суверенітет України.

Спроба державного перевороту в СРСР і Україна. Акт проголошення незалежності України. Припинення діяльності Компартії України. Референдум 1 грудня 1991 р. і вибори президента України. Л. Кравчук. Денонсація Договору 1922 р. про утворення СРСР. Утворення Співдружності Незалежних Держав (СНД). Затвердження національної символіки. Історичне значення відтворення незалежності України.

Тема 25. Розгортання державотворчих процесів. Україна в сучасному світі

Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Становлення владних структур незалежної України. Формування Збройних сил і Військово-морського флоту, Національної гвардії, Служби безпеки. Запровадження національної грошової одиниці та інших інститутів державності. Незалежність та перегрупування політичних сил. Трансформація Руху та його розкол. Формування багатопартійності в Україні.

Вибори до Верховної Ради та їх наслідки. Співвідношення сил у новій Верховній Раді, фракції та депутатські групи. Голови Верховної Ради України Л. Плющ, О. Мороз, О.Ткаченко, В. Литвин, В. Рибак, В. Гройсман, А. Парубій.

Вибори президента України. Обрання президентами Л. Кравчука, Л. Кучми, В. Ющенка, В. Януковича, П. Порошенка, їх соціально-економічна та політична платформа.

Конституційний процес, прийняття Конституції України.

	<p>Основні напрями зовнішньої політики України. Участь України у загальноєвропейському процесі. Діяльність України в ООН. Українсько-російські відносини. Україна та СНД. Приєднання України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Меморандум про гарантії безпеки України. Позаблоковий статус України. Вступ України до Ради Європи. Україна та Всесвітній Банк.</p> <p>«Помаранчева революція» 2004 р. і «Революція гідності» 2013-2014 рр. Небесна сотня. Проблеми регіоналізму та сепаратизму. Окупація та анексія Російською Федерацією Криму. Збройна агресія Російської Федерації на сході України. Антитерористична операція та Операція об'єднаних сил.</p> <p>Тема 26. Соціально-економічне становище та національно-культурні процеси в незалежній Україні на рубежі ХХ-ХХІ ст. Культура сучасної України. Економічні проблеми незалежної України в 1991-1996 рр. Реформування економіки на шляху переходу до ринкових відносин, приватизації, суперечливий характер його здійснення. Криміналізація економічного життя. Проблема енергоносіїв, спад виробництва. Занепад аграрного сектора економіки. Проблема приватної власності на землю.</p> <p>Криза фінансово-кредитної системи. Наростання інфляційних процесів і соціальної напруженості. Пошуки шляхів виходу із кризи і соціального захисту населення. Економічні реформи в Україні.</p> <p>Кабінет міністрів як ланка виконавчої влади. Кабінет міністрів Л. Кучми, В. Пустовойтенка, В. Ющенко, В. Януковича, Ю. Тимошенко, М. Азарова, А. Яценюка та ін., їх економічна діяльність.</p> <p>Утвердження принципів плюралізму в ідеологічно-культурній царині. Національне відродженні у 90-х роках ХХ ст. в Україні. Створення національно-культурних товариств і об'єднань, навчальних закладів.</p> <p>Освіта. Закон України «Про освіту». Програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). Розширення сфери вживання української мови. Закон України «Про вищу освіту» 2014 р. Зміни в діяльності вищої школи. Мистецьке життя України. Релігійні відносини. Реалізація принципу свободи совісті. Українська православна церква Київського патріархату (УПЦ-КП), Українська автокефальна православна церква (УАПЦ), Українська православна церква Московського патріархату (УПЦ-МП). Українська греко-католицька церква. Інші конфесії. Створення Православної церкви України. Надання Томосу.</p> <p>Соціально-економічні проблеми та шляхи їх подолання. Перспективи розвитку демократії в Україні в ХХІ ст.</p> <p>Підсумки історичного шляху українського народу і найголовніші уроки історії його змагань за свободу, незалежність, соборність і державність.</p>
2	<p style="text-align: center;">ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ</p> <p>Тема 1. Паризька мирна конференція. Формування Версальської системи. Закінчення Першої світової війни 11 листопада 1918 р. – підписання Комп'єнського миру. Проведення Паризької мирної конференції. Підписання Версальського договору з Німеччиною. Підписання мирних договорів з Австрією (Сен-Жерменський), Болгарією (Нейський), Угорщиною (Тріанонський), Туреччиною (Севрський). Утворення Ліги Націй. Миротворча програма Вільсона. «14 пунктів».</p> <p>Тема 2. «Новий курс» Ф. Рузвельта як система заходів подолання економічної кризи. Історичне значення політики Ф. Рузвельта для США. Економічні реформи</p>

«нового курсу» Ф. Рузвельта. Поняття «світова економічна криза» або «велика депресія» в 1929-1933 рр.

Тема 3. Організації Об'єднаних Націй та її роль у повоєнному світі.

Утворення Організації Об'єднаних Націй. ООН як наступниця Ліги Націй. Роль України в утворенні та діяльності ООН. Миротворча та гуманітарна діяльність ООН. Діяльність Ради Безпеки ООН.

Тема 4. Громадянська війна в Іспанії 1936-1939 рр.

Поняття «громадянської війни». Основні сили громадянської війни в Іспанії. Діяльність франкістів та прихід до влади Франко.

Тема 5. Внутрішня та зовнішня політика Шарля де Голля.

Політична діяльність Шарля де Голля в історії Франції. Поняття «голлізм» в історії Франції. Четверта та П'ята республіки в Франції: відмінності. Ш. де Голль та сильна президентська влада у Франції.

Тема 6. Прихід до влади А. Гітлера в Німеччині. Нацистська Німеччина в 30-ті рр. ХХ ст.

Історичне значення приходу А. Гітлера до влади для Німеччини та світу. Поширення фашизму на території Німеччини та виокремлення нацизму як особливості німецької політики. Поняття «півний путч». Роль НСДАП в історії Німеччини та світу.

Тема 7. Ліга Націй та її діяльність у міжвоєнний період.

Історичне значення міжнародної організації Ліга Націй. Статут Ліги Націй. Діяльність Ліги Націй у міжвоєнний період. Ліга Націй та військові конфлікти. Гуманітарна та культурна діяльність Ліги Націй.

Тема 8. Внутрішньополітичний та економічний розвиток Великої Британії за часів М. Тетчер.

Історичне значення політичної діяльності М. Тетчер. Економічні реформи кабінету М. Тетчер та період «тетчеризму» в історії Великобританії. Поняття «залізної леді» в історії Англії. Наслідки періоду «тетчеризму» для розвитку Великобританії.

Тема 9. Встановлення фашистської диктатури в Італії.

Поняття «фашизм». Зародження фашизму на території Італії. Похід на Рим Беніто Муссоліні. Історичне значення правління Б. Муссоліні для Італії та світу. Наслідки фашистської диктатури для Італії.

Тема 10. Вісь Берлін-Рим-Токіо в системі міжнародних відносин напередодні Другої світової війни.

Поняття «вісь Берлін-Рим-Токіо». Міжнародна ситуація напередодні Другої світової війни та роль «осі» в ній. Утворення «антикомінтернівського пакту».

Тема 11. Друга світової війна: причини, характер, періодизація.

Друга світова війна як найбільша трагедія людства. Періодизація Другої світової війни: спільне та відмінне в сучасній та радянській історіографії. Причини та характер Другої світової війни. Наслідки війни для людства. Перше застосування атомної зброї під час Другої світової війни.

Тема 12. Внутрішньополітичне життя США у повоєнні та 50-ті рр. XX ст.
Справедливий курс Г. Трумена. Поняття «доктрина Трумена». Утворення Центрально-розвідувального управління (ЦРУ). Участь США в Корейській війні 1950-1953 рр. Політика «маккартизму» під час адміністрації Трумена. Політика президента Ейзенхауера.

Тема 13. Внутрішня та зовнішня політика США часів Р. Рейгана.
Поняття «рейганоміки» в історії США. Проведення економічних реформ за системою «монетаризму» Фулбрайта. Програма «зоряних війн» у військовій політиці.

Тема 14. Веймарська республіка в Німеччині 1919 - 1933 рр.
Поняття «Веймарська республіка» в історії Німеччини. Проголошення Веймарської республіки в 1919 р. Історичне значення Веймарської республіки.

Тема 15. Диктатура генерала М. Прімо де Рівери в Іспанії 1923 – 1930 рр.
Поняття «диктатури». Прихід до влади Прімо де Рівери в Іспанії. Суспільно-економічний розвиток Іспанії за часів Прімо де Рівери

Тема 16. «Ольстерська проблема» та способи її вирішення.
Проблема Ольстеру в історії Великобританії. Причини виникнення «ольстерської» проблеми. Методи вирішення «ольстерської» проблеми та їх наслідки для Ольстеру, Великобританії та світу.

Тема 17. Внутрішньополітичний та економічний розвиток Іспанії в кінці XX століття.
Політичний розвиток Іспанії в кінці XX ст. Економічні реформи Хосе Ансараса та їх наслідки для розвитку Іспанії в кінці 90-х рр. XX ст.

Тема 18. Особливості італійського «економічного дива».
Економічне становище Італії в 50-х рр. XX ст. Проведення аграрної реформи. Вступ Італії до Спільного ринку. «План Ваноні» 1956 р. щодо розвитку південних областей країни.

Тема 19. «Квебецька проблема» та шляхи її вирішення.
Поняття «квебецька проблема» в історії Канади. Шляхи вирішення «квебецької проблеми» та наслідки для історії Канади.

Тема 20. Особливості економічного розвитку Бразилії в кінці XX століття – початку XXI ст.
Економічний розвиток Бразилії в кінці XX століття. Суспільно-політичний розвиток Бразилії в кінці XX століття. Суспільно-політичний та економічний розвиток Бразилії за часів президента Луїса Інасіу Лула да Сілва.

Тема 21. Особливості економічного та політичного розвитку Мексики в кінці XX століття – початку XXI ст.
Економічний розвиток Мексики в кінці XX століття. Суспільно-політичне становище Мексики в кінці XX століття. Участь Мексики у договорі НАФТА. Розвиток Мексики за президента Вісенте Фокс Кесада.

Тема 22. Особливості економічного розвитку Аргентини в кінці XX століття.
Поняття «економічного дива». Реформи міністра економіки Д. Кавалло. Участь

<p>Аргентини у інтеграційних процесах. Аргентина та члени МЕРКОСУР.</p> <p>Тема 23. «Нова східна політика» ФРН в 70-ті рр. ХХ ст. та об'єднання Німеччини. Поняття «нової східної політики». Діяльність уряду «малої коаліції». Суспільний рух «Новий форум». Падіння берлінського муру та об'єднання Німеччини.</p> <p>Тема 24. Внутрішня та зовнішня політика США в 70-ті рр. ХХ ст. Суспільно-політичний та економічний розвиток США за часів Р. Ніксона. Уотергейський скандал та відставка президента США Р. Ніксона. Війни у В'єтнамі.</p> <p>Тема 25. Франція в 30-ті рр. ХХ ст. Діяльність уряду Народного фронту. Поняття «великої депресії». Світова економічна криза 1929-1933 рр. та Франція. Лінія «мажино». Політична діяльність Е. Ерріо. Діяльність Народного Фронту.</p> <p>Тема 26. Політика «умиротворення» агресора напередодні Другої світової війни: витоки та наслідки. Поняття «політики умиротворення». Учасники розчленування Чехословаччини. Наслідки «політики умиротворення» агресора для європейських країн та світу.</p> <p>Тема 27. Створення антигітлерівської коаліції під час Другої світової війни. Поняття «антигітлерівської коаліції». Утворення антигітлерівської коаліції в ході Другої світової війни. Учасники антигітлерівської коаліції. Значення та наслідки утворення антигітлерівської коаліції.</p> <p>Тема 28. Радянсько-німецький пакт про ненапад від 23 серпня 1939 р. та його роль в розв'язанні Другої світової війни. «Антикомінтернівський пакт» та політика «умиротворення» агресора напередодні Другої світової війни. Пакт «Молотова – Ріббентропа».</p> <p>Тема 29. План Маршала – відбудова повоєнної Європи. Конференція у Бретон-Вудсі та створення Міжнародного валютного фронту (МВФ) План Маршала як крок до відбудови європейської економіки у післявоєнний час.</p> <p>Тема 30. Особливості поділу Німеччини у післявоєнний часи. Поняття «бізонії» та «тризонії». Грошова та господарська реформа 1948 р. Утворення ФРН та НДР.</p>

3. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в Приватному вищому навчальному закладі «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

4. СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок вступника за результатами відповіді на питання та виконання завдань екзаменаційного білета визначаються у загальному вигляді університетом та конкретизовано кафедрою історії. Відповідь на вступному екзамені оцінюється за двохсотбальною шкалою.

Вступник має право брати участь у конкурсі якщо набирає від 100 до 200 балів і втрачає його, якщо набирає менше ніж 100 балів.

База тестів фахового вступного випробування спеціальності: 014.03 Середня освіта (Історія) на освітній рівень «Магістр» складає структуру з таких дисциплін:

		Кількість питань
1.	Історія України	21
2.	Всесвітня історія	11
		32

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

1. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. К., 1991.
2. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. К., 1993.
3. Апанович О. Розповіді про запорізьких козаків. К., 1991.
4. Богочевська-Хом'як М. Білим по білому. Жінки в громадському житті України 1884-1939 рр. К., 1995.
5. Бойко О. Історія України. К., 1999.
6. Бойко А. Історія України. К., 2004.
7. Боєчко В., Ганжа О., Захарчук Б. Кордони України: історична ретроспектива та сучасний стан. К., 1994.
8. Боплан Г. Опис України. К., 1990.
9. Борщак І. Мазепа. Орлик. Войнаровський. Львів, 1991.
10. Брайчевский М. Утверждение христианства на Руси. К., 1989.
11. Бульба-Боровець Т. Армія без держави. Львів, 1993.
12. Василенко – Полонська Н. Історія України в 2-х т. К., 2002.
13. В боротьбі за Українську державу: Есеї, спогади, свідчення, літописання, документи другої світової війни. Львів, 1992.
14. Величко С. Літопис. К., 1991.
15. Верстюк В. Махновщина. К., 1992.
16. Верстюк В., Дзюба О., Репринцев В. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. К., 1995.
19. Вивід прав України. Львів, 1991.
20. Винниченко В. Відродження нації: У 3 т. К., 1990.
21. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. К., 1991.
22. Волковецький В. Нестор Махно: легенди й реальність. К., 1994.
23. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. К., 1994.
24. Голод 1921-1923 років в Україні: Збірник документів і матеріалів. К., 1993.
25. Гордієнко В. Українська Галицька Армія. Львів, 1991.
26. Грицак Я. Нарис історії України: Формування модерної української нації XIX-XX ст. К., 1996.
27. Грушевський М. Ілюстрована історія України. К., 1990.
28. Грушевський М. Очерки истории украинского народа. К., 1990.
29. Грушевський М. Хто такі українці й чого вони хочуть. К., 1990.
30. Гунчак Т. Україна: перша половина XX століття: Нариси політичної історії. К., 1993.
31. Гуржій О. Українська козацька держава в другій половині XVIII ст.: кордони, населення, право. К., 1996.
32. Давня історія України: У 2 кн. / Толочко П. (кер. авт. кол), Козак Д., Крижицький С. та ін. К., 1995.
33. Дашкевич Я. Політичне ошуканство чи провокація? Крах українізації 20-х-30-х рр. // Україна вчора і нині. К., 1993.
34. Декларація про державний суверенітет України. К., 1990.
35. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? // Вітчизна. 1990. №5, 7.
36. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. К., 1991.
37. Драгаманов М. Вибране. К., 1991.
38. Єфименко О. Історія України та її народу. К., 1992.
39. Мазепа. К., 1992.
40. Життя і смерть полковника Коновальця. Л., 1993.
41. Залізник Л. Нариси стародавньої історії України. К., 1994.
42. Іван Мазепа і Москва. К., 1994.

43. Історія Русів. К., 1991.
44. Ісаєвич Я. Україна давня і нова. Народ, релігія, культура. Львів, 1996.
45. Історія січових стрільців. К., 1992.
46. Історія України в особах: IX-XVIII ст. К., 1993.
47. Історія України в особах: XIX-XX ст. К., 1995.
48. Історія України / редакція В.Смоля. К., 1997.
49. Історія української еміграції / За ред. проф. Б. Лановика. К., 1997.
50. Історія української культури / За заг. ред. І.Крип'якевича. К., 1994.
51. Заставний Ф. Українська діаспора. Розселення українців у зарубіжних країнах. Львів, 1991.
52. Касьянов Г., Даниленко В. Сталінізм і українська інтелігенція. К., 1991.
53. Конституційні акти України 1917-1920. К., 1992.
54. Конституція України. К., 1996.
55. Косик В. Україна і Німеччина у 2-й світовій війні. Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993.
56. Костомаров Н. Исторические произведения. Автобиография. К., 1989.
57. Костомаров М. Історія України в життєписах визначніших її діячів. К., 1991.
58. Котляр М., Смолій В. Історія в життєписах. К., 1994.
59. Крип'якевич І. Богдан Хмельницький. Львів, 1990.
60. Крип'якевич І. Галицько-Волинське князівство. К., 1984.
61. Крип'якевич І. Історія України. К., 1990.
62. Літопис Руській. К., 1989.
63. Літопис Самовидця. К., 1971.
64. Мицик Ю. Джерела з історії національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. Дніпропетровськ, 1996.
65. Міхновський М. Самостійна Україна // Вивід прав України. Львів, 1991.
66. Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття. К., 1993.
67. Наливайко Д. Козацька християнська республіка. К., 1992.
68. Наливайко Д. Християнська козацька республіка. К., 1992.
69. Петлюра С. Статті. К., 1993.
70. Пиріг Р. Життя Михайла Грушевського. Останнє десятиліття (1924-1934). К., 1993.
71. Рєєнт О. Українська революція. К., 1996.
72. Рибалка І. Історія України. Ч1. Харків, 1995; Ч.2. Харків, 1997.
73. Роечко В. Друга світова війна (1939-1945 рр.). К., 1994.
74. Січинський В. Чужинці про Україну. К., 1992.
75. Скоропадський. Спомини. К., 1992.
76. Слюсаренко А., Томенко М. Історія української конституції. К., 1993.
77. Смолій В., Гуржій О. Як і коли почала формуватись українська нація. К., 1991.
78. Смолій В., Степанков С. Українська національна ідея. К., 1997.
79. Смолій В., Степанков С. Богдан Хмельницький. К., 1995.
80. Сторінки історії України. Львів, 1992.
81. Солдатенко В. Українська революція: концепція та історіографія. К., 1997.
82. Солдатенко В. У пошуках соціальної й національної гармонії. К., 2006.
83. Субтельний О. Мазепинці. К., 1994.
84. Субтельний О. Україна: історія. К., 1991.
85. Толочко П. Володимир Великий. Ярослав Мудрий. К., 1996.
86. Толочко П. Літописи Київської Русі. К., 1994.
87. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. К., 1996. Т.1.
88. Федченко П. Михайло Драгоманов. К., 1991.
89. Цибульський В. Переяславська угода 1654 р. у зарубіжній історіографії (1945-1990 рр.). Рівне, 1993.
90. Шаповал Ю. Тривайко В. Золотарьов В. ЧК-ГПУ-НКВД в Україні: особи, факти, документа. К., 1997.
91. Шаповал Ю. Закраїна 20-50-х років. К., 1993.

92. Яворницький Д. Історія запорозьких козаків: У 3т. К., 1990-1991.
93. Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст.: Волинь і Центральна Україна. К., 1994.
94. Яковенко Н. Вступ до історії. К., 2007.
95. Яковенко Н. Нарис історії України. К., 2008.

«ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»

Основна:

1. Алексеев Ю. М. Всесвітня історія XX ст. К., 1994. – 168 с.
2. Газін В. П. Всесвітня історія XX ст.: Навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2004. – 156 с.
3. Газін В. П. Новітня історія країн Європи та Америки. 1918–1945 рр.: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Слово, 2003. – 470 с.
4. Газін В. П., Копилов С. А. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002 рр.): Навч. посіб. К.: Либідь, 2004. – 624 с.
5. Гончар Б. М., Козицький М. Ю., Мордвінцев В. М., Слюсаренко А. Г. Всесвітня історія: Навч. посіб. К.: Знання, 2002. – 565 с.
6. Дрібниця В. О. Всесвітня історія. Новітня історія. К.: Фаренгейт, 1999. Ч. 1: 1914–1939. – 176 с.; Ч. 2: 1939–1999. – 254 с.
7. Нова історія: Навч. посіб. для студ. істор. ф-тів пед. ін-тів / За ред. М. Ю. Овчаренка. К.: Вища шк., 1979. – Ч. 2: 1871–1917. — 478 с.
8. Тейлор А. Дж. П. Габсбургська монархія 1809–1918: Історія Австрійської імперії та Австро-Угорщини. Львів: ВНТЛ Класика, 2002. – 268 с.
9. Трубайчук А. Друга світова війна. Коротка історія. К.: Наук. думка, 1995. – 192 с.

Додаткова

1. Довідник з політичної історії XX століття: Навч. посіб. К: КНЕУ, 2003. – 332 с.
2. Дюррозель Ж-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів: Пер. з фр. К.: Основи, 1999. – 903 с.
3. Касперович М. П. Історія сучасної Німеччини (XX століття): Навч. посіб. Донецьк, 1998. – 99 с.
4. Коппель О. А. Перська затока: проблеми безпеки в 80-ті – 90-ті роки. К.: Школяр, 1998. – 200 с.
5. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70-ті роки): Підруч. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. К.: Либідь, 2003. – 560 с.
6. Міжнародні відносини та зовнішня політика: 1980–2000 роки: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Либідь, 2001. – 621 с.
7. НАТО. Організація Північноатлантичного договору: Довід. НАТО. К., 2001. – 608 с.
8. Питання історії Великої війни 1914–1918 рр.: Зб. наук. ст. Чернівці, 1995. – 30 с.
9. Постоловський Р. М. Світ на зламі епох: історія кінця XIX – середини XX ст.: Навч. посіб. для студ. вузів. К., 2000. – 240 с.
10. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Пер. з англ. М. Марченко. К.: АДЦ «Анод»; К.І.С., 2001. – 136 с.
11. Яровий В. Історія південних і західних слов'ян в XX ст.: Курс лекцій. К.: Либідь, 1997.
12. Яровий В. І. Новітня історія країн Східної Європи (40-ві — 90-ті роки XX ст.): Курс лекцій. К.: Либідь, 1997. – 269 с.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Кожен вступник під час складання фахового іспиту повинен дотримуватися моральних норм, правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності, а саме:

- самостійно виконувати завдання;
- не принижувати будь-яким чином гідність інших вступників, учасників освітнього процесу, запобігати таким діям з боку інших осіб;
- дотримуватися правил ділового етикету в поведінці та норм культури спілкування у комунікації зі вступниками, здобувачами вищої освіти, викладачами та співробітниками Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»;
- не використовувати телефон або гаджети під час проведення фахового іспиту;
- не використовувати службові або родинні зв'язки для отримання нечесної переваги.

Затверджено на засіданні Приймальної комісії Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Протокол приймальної комісії

№ від _____ 2023р.

Секретар
приймальної комісії ПВНЗ «МЕГУ
імені академіка Степана
Дем'янчука»

Голова
предметної комісії

_____ Миронець Н.Р

_____ Лопацька Н.М.